

MUISTOJENNE VIISIKATY

++++++

KERTOMUKSIA KADUSTA, JOKA EI SUOSTUNUT KUOLEMAAN

TOIM. VESA SISÄTTÖ

KUSTANTAMO
HELMIVYÖ

Muistojemme Viistokatu

Muistojemme Viistokatu

Tarinoita kadusta,
joka ei suostunut kuolemaan

Toim. Vesa Sisättö

Kustantamo Helmivyö
Turku 2021

Muistojemme Viistokatu

Toim. Vesa Sisättö

Kannen kuva: Hannu Mänttari.

Pohjana ollut valokuva Teuvo Kanerva (1979)

Museovirasto/Historian kuvakokoelma.

ISBN 978-952-7211-74-8

Painopaikka: BoD, Norderstedt, Saksa

Sisällys

- 6** Anni Kuu Nupponen: Tampere Gothic
22 Samuli Antila: Suokuoppa
48 Solina Riekkola ja Vesa Sisättö: Muistojemme Viistokatu
73 Taru Kumara-Moisio: Kivisydän
87 Vesa Lehtinen: Vääntymäkatu
110 Johanna Sinisalo: Viistokatu, mon amour
148 Vehka Kurjenmiekka: Maailman parhainta mehiläishilloa
162 Jussi Katajala: Encore une fois
189 Artemis Kelosaari: Vyöhyke 33720
232 Vesa Vitikainen: Viistokatu muistoissamme
234 Vesa Sisättö: Jälkisanat: Mikä oli Viistokatu, ja miten se synnytti antologian
241 Kirjoittajat

Anni Kuu Nupponen

Tampere Gothic

Minja kamppaili mäkeä ylöspäin. Tuuli oli hirvittävä. Miksi hän oli lähtenyt ulos?

Se tapahtuu tänään.

Minja sävähti. Kuka puhui? Muitakin ihmisiä käveli mäkeä ylös. Heidän vaatteensa ja puheenpartensa oli outo. Minja katsoi omia vaatteitaan. Mistä hän tällaisen takin oli saanut? Jokin veti häntä ylös mäen laelle. Hän ei voinut jäädä puolimatkaan ihmettelemään.

Minja liittyi väkijoukkoon kukkulan laella. Näsijärvi kuohui, tuuli nostatti aaltojen harjalle hurjia vaahtopäitä. He kaikki tähyilivät järvelle. Joku nyyhkytti jo.

“Näkykö laivaa?”

“Ei aaltojen joukosta erota.”

“On sattunut haaksirikko.”

Kaikki kääntyivät katsomaan Minjaa. Miksi hän oli puhunut ääneen?

Se tapahtuu tänään.

Ihmisjoukko puhkesi kysymyksiin. Mistä Minja niin tiesi? Oli edesvastuutonta puhua noin!

“Se tapahtuu tänään”, Minja kuiskasi ja heräsi.

“Kerro vielä miksi me ollaan täällä?”

“Minähän sanoin, ettet uskoisi kuitenkaan. Tule nyt, tästä pääsee ylös.”

Minja sitoi huivinsa tiukemmin kaulan ympärille. Syyskuun tuuli oli kylmä. Hän oli joutunut maanittelemaan mutta saanut lopulta Kuuran lähtemään Näsin-kalliolle. Kuura lähti aina, Minja tiesi, että toinen oli sisimmässään vain tyytyväinen, kun häntä pyydettiin mukaan.

He kapusivat ylös. Minja katsoi alas järvelle. Vaikka tuuli oli pureva, sää oli kuitenkin lempeämpi kuin Minjan unessa.

“Miksi me seistään tässä? Nyt kerrot tai mä lähden menemään”, Kuura uhkaili ja veti hupparin huppua tiukemmin päänsä suojaksi.

“Mä näin unta, että olin täällä”, Minja sanoi. Aamulla herätessä Minja oli ollut varma, että uni oli viesti. Nyt kaikki tuntui nololta ja lapselliselta. Kuurakin katsoi hän-

tä päätään puistellen.

“Jos tää taas on niitä sun hullutuksiasi...”

“Musta vaan tuntui, että pitää tulla tänne. Älä nyt mee! Viis minuuttia, ja mä lupaan että jos mitään ei tapahdu niin vien sut kaakaolle.”

“Mä otan sitten vaahtokarkkeja”, Kuura sanoi ja luisuteli huppunsa alta.

“Totta kai, ja kermavaahtoa”, Minja lupasi ja kääntyi taas katsomaan järvelle.

Mitään ei tapahtunut. Kuura nyttyi Minjan vieressä malttamattomana.

“No niin. Nyt mennään, mä jäädyn tänne”, Kuura sanoi hetken kuluttua. Hän oli jo lähdössä, kun Minja tarttui häntä käsivarresta.

“Järveltä tulee sumua”, Minja sanoi.

“Mikä järvibiologi sä nyt luulet olevasi? Kai sieltä joskus tulee sumua.”

“Näsinneulan valot.”

Kuura kääntyi katsomaan. “Ne on kaikki punaiset. Eihän ne... Eihän ne olleet äsken kaikki punaiset?”

“Kaksi keltaista ja yksi vihreä. Epävakaata.”

“Minja, mitä vittua? Koko järvi on ihan sumussa! Nyt lähdetään täältä!”

“Ei, odota!”

Minja piti yhä kiinni Kuuran käsivarresta. Koko lahti peittyi sumuun. Kaikki pienet ihokarvat Minjan käsi-

varsissa nousivat pystyyn. Lahdelta kuului laivan torven kumea huuto.

Kuru-laiva palaa vihdoin satamaan.

Minja huusi, tai Kuura, varmaan he kummatkin.

He juoksivat alas Näsinkalliolta ja pysähtyivät puuskuttaen vasta kun pääsivät takaisin alas Hämeenpuistoon. Kuura nojasi polviinsa ja huohotti. Kumpikaan ei uskaltanut katsoa taakse. Lopulta Kuura puhui ensimmäisenä.

”Ihan kuin mä olisin kuullut jonkun äänen”, hän sanoi varovasti.

”Ai säkin kuulit sen! Se oli sama, jonka kuulin unessa ja...” Minja vaikeni, kun näki Kuuran ilmeen. Minja oli taas mennyt liian pitkälle.

Kuura käänsi katseensa tennariensa kärkeen. ”Jos tota... Se kaakao. Mua väsyttää, jos joskus myöhemmin.”

”Joo”, Minja myöntyi. ”Munkin pitää mennä kotiin.”

Minja uskalsi laittaa Kuuralle viestin vasta seuraavana aamuna.

”Hei siitä Näsinkalliosta ja eilisestä”, hän näpytteli eikä oikein keksinyt miten jatkaisi. ”Mä haluaisin puhua”, hän lopulta kirjoitti.

Kuuran vastaus tuli heti. ”Se oli joku sairas valoshow, katellaan myöhemmin.” Minja ei uskaltanut vastata mitään. Keskipäivällä hän lähetti Kuuralle kissameemin,

mutta Kuura ei lukenut viestiä. Oli varmaan taas laittanut puhelimen pois päältä, Kuura osasi olla ärsyttävän itsepäinen. Minjan oma muisto alkoi päivän mittaan haalistua. Ehkä he olivat nähneet omiaan. Tai ehkä se oli kin ollut valoshow, Särkänniemessä pidettiin nykyään kauhukarnevaaleja ja sellaista.

Mutta Minja ei voinut unohtaa heille puhunutta ääntä. Hän oli illalla etsinyt Kuru-laivasta tietoa.

Minjan ajatukset katkesivat, kun puhelin kilahti. Kuura oli laittanut viestin.

“Voidaanko nähdä? Mulle sattui tänään jotain.”

Kun Minja ehti kahvilaan, Kuura istui jo nurkassa kaaokuppinsa kanssa.

“Moi”, Minja tervehti mutta Kuura huiatoi hänet hiljaiseksi.

“Anna mä puhun ensin”, Kuura sanoi. “Älä sano mitään, mun on pakko vaan kertoa tämä tai en pysty sanomaan sitä enää. Mä jouduin tänään Tesomalle.”

Minja ryhtyi riisumaan takkiaan. Hän joutui pidättämään hymyään. “Kuura-kulta, se Tesoman kir vessurmaaja oli vaan isompien pelottelua leirinuotiolla. Ei me olla partiolaisia enää.”

“Eikun kuuntele nyt! Mä yritin mennä bussilla kotiin koulun jälkeen. Ja nousin ihan oikeaan bussiin, mä vannon. Mutta jotenkin mä päädyin Tesomalle. Kirosin ja

menin tien toiselle puolelle, että pääsen hiiteen sieltä. Mutta kun mä nousin siitä toisesta bussista, olin taas Tesomalla. Koitin kolmannen kerran ja... taas.”

Minjan hymy kuoli. Kuura oli tosissaan. Hän nielaisi ja kysyi: “Miten sä pääsit pois?”

Kuura joi ison kulauksen kaakaostaan. “Kai samalla tavalla kuin sieltä kallioltakin. Mä panikoin ja lähdin vaan juoksemaan ja hoin, että mä en halua Tesomalle, haluan kotiin Lentävänniemeen... Juoksin vaan jonnekin päin ja päädyin Raholan puolelle. Nousin johonkin bussiin ja pelkäsin koko matkan mutta pääsin keskusta. Sit- ten laitoinkin jo sulle viestin.”

Minja vilkaisi sivulleen. Muut asiakkaat eivät tuntuneet kiinnittävän heihin mitään huomiota. “Mä luin siitä Kuru-laivasta. Se upposi vuonna 1929. Ja arvaa minä päivänä? Eilen.”

“Samana päivänä, kun me oltiin kalliolla.”

“Vieläkö sä ajattelet, että se oli joku valoshow?”

“Kyllä mä koko ajan tiesin, ettei se ollut.”

“Mitä me nyt tehdään? Mitä tää edes voi olla?” Minja kysyi. “Mun isällä on taas yövuoro, voinko mä tulla teille yöksi?”

Kuura kietoi kämmenensä kaakaokupin ympärille. “Musta tuntuu, että me ei voida mennä Lentsuun tänään.”

“Miten niin ei voida?”

“Kun mä olin jumissa Tesomalla, joku puhui mulle. Se oli se sama ääni kuin eilen.”

“Se, joka puhui laivasta? Mitä se sanoi sulle?”

Kuura katsoi ylös kaakaostaan. “Se sanoi *Lentävän sielusta ei puhuta.*”

“Minja, en mä halua mennä sinne uudelleen!”

“Nyt tuut, en mä usko, että siellä on enää mitään. Mutta Lentsussa saattaa olla, ja meidän on pakko tarkistaa! Näsinkalliolta me nähdään sinne.”

“Mutta jos siellä on jotain hirveää?”

“Sitä suuremmalla syyllä sä et mene kotiin tänään. Tuut meille.”

He kiipesivät tuttua reittiä Näsinkalliolle. Näkymä antoi Näsijärven yli. Lentävänniemi häämötti lahden toisella puolella.

Kumpikin vaikenä. Lentävänniemen Näsijärvelle kurtottava kärki hohkasi vihreää valoa.

“Minja mitä vittua?” Kuura sanoi ja astui askeleen lähemmäs Minjaa. “Mitä toi on?”

Minja naputti kiihkeänä kännykkää ja näytti Kuuralle. “Tämän mukaan siellä on joku muinainen hautapaikka.”

“Nekö kivikasat? Me on käyty siellä kersoina leikkimässä, ei siellä mitään tuollaista koskaan ollut!”

“Katso!” Minja sanoi ja osoitti Särkänniemeen päin.

“Mitä?”

“No vuoristorataa!”

“Ai Jet Staria? Mitä ihmeellistä siinä on? Koko Lentävänniemi hohkaa jotain avaruusvaloa ja sä...” Kuura vaiken.

“Jet Star purettiin jo monta vuotta sitten.”

“Mitä täällä oikeasti on meneillään?” Kuura parahti ääneen. He kuuntelivat hetken vuoristoradan vaunujen kolinaa, joka kantautui oudon selvänä syysillassa. Muistot hyökyivät Minjan mieleen: vuoristoradan vaunuja vetävien ketjujen kolina, nipsaus mahanpohjassa, kun vaunu syöksyi ensimmäiseen alamäkeen. Sitten ensimmäinen kaarre ja vaunu syöksyi taas ylös...

“Minja! Minja, herää!”

Minja havahtui ajatuksistaan. Kuura roikkui hänen käsivarressaan. Minja itse oli jo hyvää vauhtia kiipeämässä yli kaiteen kohti sen takana olevia junankiskoja.

Hän astui taaksepäin. Samassa kuului junan pillin huuto ja juna syöksyi ohi. Eikä se ollut mikään nykyaikainen Pendolino. Raiteilla vyöryi raskastekoinen, panssaroitu juna, joka hohti samaa vihreää valoa kuin Lentävänniemi.

“Luuletko..?” Minja kysyi mutta ei pystynyt lopettamaan lausettaan.

“Jos en olisi saanut sua kiinni, sä olisit jäänyt aavejunan alle? Joo. En luule, tiedän.”

”Mikä se oikein oli?”

”Panssarijuna suoraan vuodelta 1918”, Kuura sanoi.

”Lähdetään pois täältä.”

He kääntyivät lähteäkseen alas kohti Hämeenpuistoa, kun kuulivat ryskyvää ääntä.

”Kierretään toiselta puolelta!” Minja huusi. Molemmat lähtivät juoksemaan eivätkä katsoneet taakseen. He pääsivät kiertämään Näsinkallion toiselle puolelle ja pysähtyivät vasta Finlaysonin palatsin luona. Hämeenpuiston suunnasta kuului yhä kovaa ääntä, kuin puita olisi kaatunut satapäin myrskyssä. Mitään välitöntä vaaraa ei ainakaan juuri nyt näkynyt.

”Mihin nyt?” Kuura kysyi neuvottomana.

”Mennään meille, kai sisätiloissa on turvallisempaa. Ja miksei täällä näy ketään muita ihmisiä?”

”Jos ne ovat menneet pakoon? Käydään nyt ainakin katsomassa teidän kämpillä. En mäkään keksi muuta.” Kuura vaikenä hetkeksi. ”Minja? Entä jos me ei selvitä tästä?”

”Varotaan vaan kaikki aavejunia ja seireenivuoristoratoja”, Minja heitti ja hymyili vinoa hymyä. Kuurakin hymyili varovasti.

He lähtivät kävelemään Finlaysonin alueen läpi.

Siperian ovien kohdalla Kuura kuiskasi. ”Katso vasemmalle. Mutta varovasti.”

Minja vilkaisi mutta ei huomannut mitään.

“Savupiipusta nousee savua. Eikä sen juurella taatusti ole tehdasta”, Kuura totesi.

Molemmat kiirehtivät askeleitaan. He kulkivat Plevnan portista Satakunnankadulle. Minja oli jo jatkamassa kohti Keskustoria, kun Kuura huomautti, että Satakunnansillan suunnalla näkyi liikettä. “Mennään katsomaan!”

“Mutta jos se on joku aave?”

“Sitten juostaan karkuun, onhan se toiminut tähänkin asti”, Kuura sanoi ja lähti ylittämään tietä. Minjan ei auttanut muuta kuin seurata perässä. Sillan korvalla oli kuin olikin joku: hätääntyneen näköinen iäkäs mies, joka Minjan ja Kuuran huomattessaan huusi heille tervehdyksen ja viittoi heitä tulemaan kohti.

“Entä jos se on vaarallinen?” Minja kuiskasi.

“Ei se ainakaan hohda valoa”, Kuura totesi ja asteli lähemmäs.

“Ette uskokaan miten iloinen olen nähdessäni jonkun”, mies sanoi. Hän vaikutti hengästyneeltä. “Pakenin koko matkan Hämeenpuistosta, siellä... siellä tapahtui jotain.”

Kuura ja Minja vilkaisivat toisiaan. “Me tultiin Näsinkalliolta ja kuultiin puiston suunnalta jotain meteliä”, Kuura sanoi.

“Puut! Puut kasvoivat takaisin!”

“Miten niin kasvoivat takaisin?” Minja kysyi.

“Kaikki Hämeenpuistosta kaadetut puut kasvoivat yhtäkkiä takaisin”, mies selitti alistuneena. Hän sanoi nimekseen Tapio ja kertoi olleensa koko elämänsä kaupungin puutarhatoimessa töissä. “Olin mukana kaatamassa Hämeenpuiston puita, kun puustoa uusittiin. Se oli kauheaa työtä, osa puuvanhuksista tuntui jo ystäväiltä. Mutta kaadettava ne oli, olivat sen verran huonossa kunnossa. Mutta nyt ne ovat kasvaneet takaisin! Joka ikinen!” Tapio vaikenä ja riiputti päätään. “Tiedän, että se kuulostaa oudolta.”

“Me on nähty aika outoja juttuja eilisestä saakka”, Minja sanoi hiljaa.

“Me ollaan Minja ja Kuura”, Kuura esitteli. “Oletko nähnyt ketään muuta? Näsinkalliolla ei ollut lainkaan ihmisiä.”

Tapio näytti entistä surkeammalta. “Puut eivät ainoastaan kasvaneet takaisin. Ne kävivät ihmisten kimp-puun. Minä olin ainoa, joka pääsin pakoon. Osa jäi vain toljottamaan eikä edes yrittänyt väistää oksia. Osa juoksi puita päin kuin lumottuina.”

“Kuulostaa tutulta”, Kuura sanoi.

“Aaveet tappavat tamperelaisia”, Minja sanoi ja hätähti. Hän katsoi Tapion selän taakse, kosken suuntaan. “Kuuletteko? Ihan kuin kuuluisi veden pauhua.”

“Koski se vaan virtaa”, Kuura totesi.

Maagisessa Lontoossa on Viistokuja — mutta Tampereella oli kokonainen Viistokatu. Muistojemme Viistokatu sisältää kymmenen maagista ja spekulatiivista tarinaa kadusta, joka ei suostu kuolemaan.

Mikä sai maanmittari Spärin suunniltaan Tammerkosken partaalla?
Kuka asui Viistokatu 3:ssa?

Montako haamupaikkaa voi yksi kaupunki kestää?
Makaako myyttisen kaupungin Viistokatu kuolleena odottaen?
Anomalioita! Madonreikiä! Puhuvia puluja! Vyöhykkeitä tulevaisuudesta! Ratikka!

Kirjan on toimittanut pitkän linjan spefi-vaikuttaja Vesa Sisättö.

Kirjoittajat:

Samuli Antila

Jussi Katajala

Artemis Kelosaari

Vehka Kurjenmiekka

Vesa Lehtinen

Taru Kumara-Moisio

Anni Kuu Nupponen

Solina Riekkola

Johanna Sinisalo

Vesa Sisättö

Vesa Vitikainen

**KUSTANTAMO
HELMIVYÖ**

ISBN 978-952-7211-74-8

9 789527 211748